Seat No.	

Set P

Master of Visual Arts (Painting) (Semester - I) (New) (NEP CBCS)
Examination: March/April - 2025
History of Arts (Indian & Western) (MVA24101)

वार, दिनांक : गुरूवार, १५-०५-२०२५ — कमाल गुण : ६०

वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०५:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १२

१) बौध्द व जैन धर्मीयांचे बरेचसे धार्मिक ग्रंथ ——— वर लिहिले गेले.
अ) कपडावर — ब) काष्ठमुद्रण
क) ताडपत्रावर — ड) कागदावर

२) कालीघाटची पट चित्रकला ——— या नावाने संबोधिले जाते.
अ) बाजार पेंटिंग — ब) चित्रकथी
क) उडीसा पटचित्र — ड) तंजावर चित्रशैली

३) भारतीय संगीतातील रागरूपावर ——— चित्रांची निर्मिती केली.
अ) दीपमाला — ब) चित्रमाला
क) नायक–नायिका भेद — ड) रागमाला

४) मेसोपोटेमिया मंदिरांना ——— म्हणतात.
अ) झिगुरात — ब) पिरॅमिड
क) मस्तवा — ड) सरदाब

५) नाथद्वार हे ——— शैलीचे प्रसिध्द केंद्र होते.
अ) तंजावर — ब) मेवाड
क) कंपनी — ड) उडीसा

६) द बाल्कनी हे चित्र ——— यांचे आहे.
अ) क्लोद मोने — ब) एद्गार देगा
क) एद्गार माने — ड) अगस्ती रनवा

७) नव अश्मयुगीन कलेत धर्मिक करणांसाठी दगडांची प्रचंड उपासना वर्तुळांना ——— म्हणतात.
अ) मेनहिर — ब) स्टोनहेंज
क) अलाइन्मेंट — ड) शिला

८) इंग्रज व ईस्ट इंडिया कंपनी बरोबर ---- या शैलीचा प्रभाव वाढत गेला.
अ) कंपनीशैली ब) दक्षिण शैली
क) बाजार शैली ड) पटना शैली

९) इजीप्शियन सूर्यदेव --- नावाने संबोधले जाते.
अ) फरोह ब) का
क) ममी ड) आतेन

१०) आधुनिक चित्रकलेचा जन्म दाता ---.
अ) माने ब) पिसारो
क) सेझा ड) अगस्ती रनवा

११) बुल जम्पर बैलावरील कसरत हे भित्तीचित्र --- येथे सापडले.
अ) नॉसस ब) इजिप्त
क) मेसोपोटेमिया ड) ग्रीक

१२) जयदेवाच्या --- या काव्याने संगीत कला बहरली.
अ) रामायण ब) दीपप्ल्लविका
क) रसिकप्रिया ड) गीतगोविंद

प्र.२ टिपा लिहा. (कोणत्याही चार) १२
१) पाल लघुचित्रशैली
२) चित्रकथी
३) झिगुरात
४) रागमाला चित्र
५) जैन लघुचित्रशैली
६) कालीघाट पटचित्रे

प्र.३ खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) १२
१) मेसोपोटेमियास संस्कृती बद्दल सविस्तर उत्तर लिहा.
२) कंपनी स्कूल च्या कार्याचा आढावा घ्या.
३) एजियन कले बद्दल माहिती लिहा.
४) राजस्थानीशैली सविस्तर चर्चा करा.

प्र.४ दीर्घोत्तरी प्रश्न. (कोणताही एक) १२
१) विविध मुगल राजवटीतील लघुचित्रशैली चा कला विकासाचा आढावा घ्या.
२) इजिप्त संस्कृती बद्दल सविस्तर माहिती लिहा.

प्र.५ सविस्तर उत्तर लिहा. १२

दृकप्रत्ययवादा बद्दल माहिती देऊन कोणत्याही एका कलाकारा बद्दल माहिती लिहा.

Seat No.	

Set | P

M.V.A. (Painting) (सत्र – I) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षाः मार्च/एप्रिल – २०२५
Philosophy of Arts (Indian & Western) (MVA24102)

वार, दिनांक : शनिवार, १७-०५-२०२५ **कमाल गुण : ६०**
वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०५:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ योग्य पर्याय निवडून वाक्य पूर्ण करून पुन्हा लिहा. १२

१) ––– हे आधुनिक कलेचे व्याख्याकार आणि अविष्कारवादी कलेचे विशेष समर्थक मानले जातात.
अ) हर्बर्ट रीड ब) वर्ननली
क) जॉन रस्किन ड) आय. ए. रिचरडस

२) उत्साह ––– रस म्हणजे एखादे कार्य करण्याविषयी व्यक्तीने निश्चयपूर्वक केलेली, घेतलेली उभारी.
अ) वीर ब) रति
क) शोक ड) क्रोध

३) फिलॉसॉफी ऑफ द स्पिरीट हा ग्रंथ ––– यांनी लिहिला.
अ) बेनीदेत्तो क्रोचे ब) फ्लाबेयार
क) बॉदलेयर ड) गोन्कार

४) रशियन सौंदर्यशास्त्राचा आधार देण्याचे श्रेय ––– दिले जाते.
अ) व्हेरॉन ब) व्हिक्टर कोझीन
क) कोस्टर ड) बी. जी. वेल्स्की

५) रति ––– रस म्हणजे प्रियकर व प्रियसी यांची परस्परां बद्दलची प्रिती.
अ) उत्साह ब) हास
क) शृंगार ड) जुगुप्सा

६) ––– हे आधुनिक काळाच्या महान मनोचिकित्सक होता.
अ) अल्फेड एडलर ब) कार्ल गुस्तव युंग
क) चर्नीशेवस्की ड) सिग्मंड फ्राइड

७) भरताचे ––– निर्मिती केली.
अ) संगीत रत्नाकर ब) नाट्यशास्त्र
क) काव्यालंकार संग्रह ड) चित्रतुरगन्यास

८) ––– या रशियन मार्क्सवादाचा प्रवर्तक होता.
   अ) कार्ल मार्क्स   ब) बी. जी. वेल्स्की
   क) हेगेल   ड) कॉडवेल

९) क्रोचेच्या प्रभावाच्या परिणामामुळे ––– नावाच्या एक नव्या विचारधारणेचा उगम झाला.
   अ) फाववाद   ब) दादावाद
   क) अविष्कारवाद   ड) भविष्यवाद

१०) ––– म्हणजे मोठ्या आशयाचे लहान सूटसुटीत आकारात करण्यात आलेले दृढीकरण होय.
   अ) निपुणता   ब) प्रतिक
   क) प्रतिभा   ड) शक्ती

११) ––– यांनी कलाविषयक विचार मॉडन पेंटर्स नावाच्या पुस्तकात लिहिले आहेत.
   अ) जॉन ड्युई   ब) हर्बर्ट रीड
   क) जॉन रस्किन   ड) आर. जी. कॉलिंगवूड

१२) आर. जी. कॉलिंगवूड हे ––– होते.
   अ) कलासमीक्षक व निबंधकार   ब) चित्रकार व पुरातत्व
   क) मनोचिकित्सा   ड) वैज्ञानि

प्र.२ संक्षिप्त टिपा लिहा. (कोणतेही चार) १२

१) कार्ल मार्क्स
२) लियो टॉलस्टॉय
३) जॉन रस्किन
४) हर्बर्ट रीड
५) सुजान लेंगर
६) सिग्मंड फ्राइड

प्र.३ खालील प्रश्नांची उत्तरे सविस्तर लिहा. (कोणतेही दोन) १२

१) सौंदर्य एक भावना व सौंदर्य हा रस आहे यावर थोडक्यात माहिती लिहा.
२) स्थायी भाव व रस यातील फरक स्पष्ट करा.
३) चित्रकलेतील षड्गाचे महत्व विशद करा.
४) प्रतीके आणि त्यांचे महत्व काय ते सविस्तर स्पष्ट करा.

प्र.४ खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे तपशीलवार उत्तरे द्या. (कोणतेही एक) १२

१) फ्रांस मधील कलावादी सिद्धांत मांडलेल्या कोणत्याही दोन कलावंतांचे कार्य स्पष्ट करा.
२) कलानिर्मितीचे जनक घटक यांचे सविस्तर वर्णन करा.

प्र.५ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. १२

भरत मुनीचे मांडलेल्या रस सिद्धांत व रस सूत्रातील सौझाचे अर्थ व त्यांचे नाट्यशास्त्रात असलेले महत्व स्पष्ट करा.

Seat No.	

Set P

M.V.A. (Painting) (सत्र – I) (नवीन) (NEP CBCS) Examination: March/April - 2025
Research Methodology (MVA24104)

वार, दिनांक : सोमवार, १९-०५-२०२५ कमाल गुण: ६०
वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०५:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. **१२**

१) मराठीतील संशोधन या शब्दाचा अर्थ 'सं' म्हणजे ––– आणि शोधन म्हणजे शोधणे असा.
अ) परिपूर्ण ब) संपूर्ण किंवा समग्र
क) शास्त्रीय ड) अभ्यासपूर्ण

२) शास्त्रीय पद्धतीने एखाद्या समस्येच्या ––– शोध घेणे हा संशोधनाचा हेतू असतो.
अ) प्रश्नाचा ब) सिद्धांताचा
क) उत्तराचा ड) उद्दिष्टांचा

३) पृथ्वीवरील विविध ––– व ––– शोधणे हे भौगोलिक संशोधनाचे प्रमुख कार्य आहे.
अ) वस्तुस्थिती व नावीन्य ब) घटक व प्रतीके
क) संदर्भ व उद्दिष्टे ड) प्रश्न व उत्तरे

४) एखाद्या विषयाची ––– मिळवण्यासाठी संकलपनिक संशोधनाचा उपयोग होतो.
अ) भौगोलिक माहिती ब) वर्णनात्मक माहिती
क) मूलभूत प्राथमिक माहिती ड) सर्वेक्षण

५) ––– यांच्या मते नैसर्गिक ज्ञान स्वतःच्या प्रित्यर्थ पाठलाग करते.
अ) स्मॉल ब) डिव्हे
क) स्पेन्सर ड) मेरी

६) संख्यात्मक संशोधन हे माणसाच्या ––– अवलंबून आहे.
अ) वर्तणुकीवर ब) विचारावर
क) अभ्यासावर ड) बुद्धिमत्तेवर

७) संकल्पणिक संशोधन हे संशोधन काही कल्पित ——— यांच्याशी संबंधित असते.
अ) वर्णन　　ब) सिद्धांत
क) संकल्पना व सिद्धांत　　ड) कल्पना व मते

८) विविध प्रदेशातील मानवी जीवनातील समस्यांचे निराकरण करणे हे ——— कार्यात येते.
अ) संकल्पनिक संशोधन　　ब) कृती संशोधन
क) प्रायोगिक संशोधन　　ड) भौगोलिक संशोधन

९) ——— स्थलकालातिथ अभ्यासास महत्वाचे स्थान आहे.
अ) संशोधनात　　ब) अभ्यासात
क) सिद्धांतात　　ड) भूविज्ञानात

१0) वर्णनात्मक संशोधन यामध्ये फक्त ——— केले जाते.
अ) वर्णन　　ब) तुलना
क) संकलन　　ड) संदर्भ

११) स्पष्टीकरणात्मक संशोधन या प्रकारचे संशोधन ——— घटनांच्या कारणांचे स्पष्टीकरण करते.
अ) भौगोलिक व आर्थिक　　ब) सामाजिक व आर्थिक
क) भौगोलिक व सामाजिक　　ड) आर्थिक व शैक्षणिक

१२) ——— व्यापक तत्वे, नियम किंवा सिद्धांत यांचा शोध घेण्याचा प्रयत्न केला जातो.
अ) प्रायोगिक संशोधन　　ब) शुद्ध संशोधन
क) कृती संशोधन　　ड) सर्वेक्षण संशोधन

प्र.२ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) १२

१) संख्यात्मक संशोधन
२) भौगोलिक संशोधन
३) वर्णनात्मक संशोधन
४) उपयोजित संशोधन
५) तुलनात्मक संशोधन
६) मूल्यमापन संशोधन

प्र.३ लघुत्तरी प्रश्न. (कोणतेही दोन) १२

१) शुद्ध संशोधनामध्ये कोणत्या शोधांचा समावेश होतो?
२) अन्वेषणात्मक संशोधनाबद्दल माहिती लिहा.
३) संशोधनाच्या ऐतिहासिक दृष्टीकोनाबद्दल माहिती लिहा.
४) कोणतेही दोन संशोधनाचे प्रकार स्पष्ट करा.

प्र.४ दीर्घोत्तरी प्रश्न. (कोणताही एक) १२

१) वर्णनात्मक संशोधन आणि स्पष्टीकरणात्मक संशोधन यांचा फरक स्पष्ट करा.

२) संशोधन म्हणजे काय?

प्र.५ दीर्घोत्तरी प्रश्न. १२

हेतुच्या आधारावर असलेल्या संशोधनाबद्दल माहिती स्पष्ट करा.

Seat No.	

Set P

Master of Visual Arts (Painting) (सत्र – II) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा:
मार्च / एप्रिल – २०२५
History of Arts (Indian & Western) (MVA24201)

वार, दिनांक : बुधवार, १४-०५-२०२५ कमाल गुण: ६०
वेळ: सकाळी ११:00 ते 0१:३0

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १२

१) रूबेन्सच्या कला शिक्षणाची सुरूवात '———' या अलंकारिक रीतीलाघववादी निसर्गचित्रकाराकडे झाली.
अ) ई.वी. हॅवेल ब) अन्निबाले कर्राची
क) आगोश्तो शोफ्त ड) व्हेराइख्त

२) रेब्रांट हा ——— चित्रकार होता.
अ) फ्रेंच ब) डच
क) स्वीडिश ड) इटालियन

३) 'फेल्ट हॅट' हे चित्र ——— यांचे अतिशय सुंदर प्रसिद्ध व्यक्तिचित्र आहे.
अ) कॅथरीन ब) जोन स्मार्ट
क) रूबेन्स ड) व्हरमीर

४) रोकोको ही संज्ञा 'Rocaille' या मूळ ——— शब्दापासून निर्माण झाली.
अ) फ्रेंच ब) डच
क) स्वीडिश ड) इटालियन

५) 'ब्रेकफास्ट' हे ——— यांचे प्रसिद्ध चित्र आहे.
अ) कॅथरीन ब) जोन स्मार्ट
क) रूबेंस ड) व्हरमीर

६) गोया हा प्रसिद्ध स्पॅनिश ——— व उत्कीर्णनकार होता.
अ) चित्रकार ब) शिल्पकार
क) मूर्तिकार ड) साहित्यिक

७) 'पेंटिंग' ही एक गोष्ट नसते तर ती अनेक गोष्टींची सौंदर्यपूर्ण रचना असते असे ––– म्हणतात.
अ) कौशिक ब) गायतोंडे
क) पाटील ड) कँवलकृष्ण

८) सन २000 मध्ये रझांनी त्यांच्या चित्रात ––– छटांच्या रंगसंगतीट चित्रे काढली, त्या चित्रांना 'सिंफनी इन व्हाईट' असे नाव दिले.
अ) पांढऱ्या–करड्या ब) पांढऱ्या–निळया
क) पांढऱ्या–सोनेरी ड) पांढऱ्या–तांबड्या

९) १९९२ सालाच्या उगवत्या काळात '–––' नावाचे प्रदर्शन एम एफ हुसेन यांनी जहांगीर आर्ट गॅलरीमध्ये भरविले.
अ) साफ्रोन ब) अनावृत्त
क) निलांबरी ड) श्वेतांबरी

१०) 'द न्यूड –––' व 'द क्लॉथ –––' या कलाकृती गोया यांच्या प्रसिद्ध कलाकृती पैकी गणल्या जातात.
अ) गर्ल ब) विनस
क) माया ड) मेड

११) १९९0 नंतरचा काळ हा एम एफ हुसेन या चित्रकाराच्या जीवनातला ––– काळ म्हणून ओळखला जातो.
अ) आनंदी ब) प्रसिद्धी
क) अडचणीचा ड) वादग्रस्त

१२) १९३३–३४ च्या इंदोर मधील होळकर राज्य प्रदर्शनात एम एफ हुसेन यांच्या चित्राला ––– पदक मिळाले.
अ) सुवर्ण ब) रौप्य
क) कास्य ड) यापैकी सर्व

प्र.२ संक्षिप्त टिपा लिहा. (कोणतेही चार) **१२**

१) सय्यद हैदर रझा
२) तैयब मेहता
३) प्रभाकर कोलते
४) आधुनिक भारतीय चित्रकलेतील प्रवृत्ती–दृकप्रत्ययवाद
५) आधुनिक भारतीय चित्रकलेतील प्रवृत्ती–लघुचित्रण तत्व
६) गगनेन्द्रनाथ टागोर

प्र.३ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) १२

१) भारतीय विविध ग्रुप, सोसायटी स्पर्धा बद्दल माहिती लिहा.
२) आधुनिक भारतीय चित्रकलेतील प्रवृत्ती–घनवाद
३) रेब्रान्ट यांच्या कलेबद्दल सविस्तर लिहा.
४) रोकोको कलेबद्दल माहिती लिहा.

प्र.४ खालील पैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे तपशीलवार उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १२

१) सर पीटर पॉल रूबेन यांचे सविस्तर कला प्रवास लिहा.
२) प्रोग्रेसिव्ह आर्टिस्ट ग्रुपचे उद्दिष्टे, कार्य सांगून त्यातील एका चित्रकाराचे योगदान लिहा.

प्र.५ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. १२

बरोक कला म्हणजे काय? हे सांगून त्यातील एका चित्रकाराचे योगदान लिहा.

SLR-CJ-5

Seat No.	

Set **P**

Master of Visual Arts (Painting) (Semester - II) (New) (NEP CBCS)
Examination: March/April - 2025
Philosophy of Art (Indian & Western) (MVA24202)

वार, दिनांक : शुक्रवार, १६-०५-२०२५ कमाल गुण : ६०
वेळ: सकाळी ११:०० ते ०१:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १२

१) चित्रकला ही ——— संवेदनाची भाषा आहे.
अ) दृक ब) अदृश्य
क) श्राव्य ड) आकारांची

२) ——— हा चित्रकलेतील सगळयात लघु घटक आहे.
अ) रेषा ब) बिंदू
क) अवकाश ड) घटक

३) चित्राच्या अनुभवाशी पोहोचण्यासाठी चित्रकाराला त्याची ——— वाढवावी लागते.
अ) गतिमान ब) चिन्हांची
क) पात्रता ड) रंगांची

४) ——— बंदिस्त रेषातून निर्मिती होते.
अ) अवकाशाची ब) रंगसंगती
क) खोली ड) आकाराची

५) आकारातून ——— स्थितीचाही अनुभव घेता येतो.
अ) भाव ब) विश्व
क) उदास ड) खिन्न

६) ——— पासून आकाराची सुरुवात होते.
अ) रेषा ब) उकार
क) बिंदू ड) आकार

७) ––– इतकेच रंग गुहा चित्रात वापरलेले दिसतात.
अ) लाल, पिवळा, काळा व कत्था
ब) लाल, पिवळा, निळा
क) हिरवा, नारंगी, जांभळा
ड) तृतीय श्रेणीतील रंग

८) ––– रंग विशुद्धेचे प्रतीक आहे.
अ) लाल ब) नारंगी
क) पिवळा ड) निळा

९) एखाद्या पृष्ठभागाचा खडबडीत गुळगुळीत किंवा मृदू असा अनुभव म्हणजे ––– होय.
अ) लयदार ब) पोत
क) भूमितीय आकार ड) द्विमितीय आकार

१०) चित्रकला ही ––– ची आणि ––– ची कला आहे.
अ) रंगांची आणि आकारांची ब) द्विमितीय आणि त्रिमितीय
क) प्रतीकांची आणि चिन्हांची ड) आकारांची पोकळी आणि खोली

११) ज्या गुणधर्मांमुळे चित्राला गडदपणा किंवा फिकेपणा येतो तो गुणधर्म म्हणजे ––– होय.
अ) छायाभेद ब) उठाव
क) छटा ड) प्रकाशभेद

१२) दृक घटकांचे एकमेकांशी आणि संपूर्ण चित्राशी असलेले आकारमानाचे नाते म्हणजे –––.
अ) लयबद्धता ब) दर्शनीकता
क) प्रमाणबद्धता ड) साचेबद्धता

प्र.२ संक्षिप्त टिपा लिहा. (कोणतेही चार) **१२**

१) चित्रकलेचे स्वरूप स्पष्ट करा.
२) अजिंठा येथील लेणी क्रमांक एक मधील पद्मपाणी आणि वज्रपाणी चित्रांवर वर टिपा लिहा.
३) जैन कलावर टिपा लिहा.
४) रवींद्रनाथ टागोर यांनी आधुनिक भारतीय कलेला त्रिविध स्वरूपाचे योगदान दिले यावर टिपा लिहा.
५) मुघलकालीन चित्रकलेच्या ऱ्हासाच्या कालखंडावर टिपा लिहा.
६) कलेची उपयुक्तता आणि अभिव्यक्तीची कलात्मकता अपरिहारता स्पष्ट करा.

प्र.३ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) **१२**

१) एटीन सुरीअन यांच्या निबंधाचे ऐतिहासिक महत्त्व लिहा.
२) भारतीय कलेतील श्रृंगार शिल्पे यावर सविस्तर माहिती लिहा.
३) उपयोजित कला माध्यमे व वृत्तपत्रे यावर माहिती लिहा.
४) चित्रपट आणि दूरदर्शन यावर माहिती लिहा.

प्र.४ खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे तपशीलवार उत्तर लिहा. **१२**

१) चित्रकलेतील आणि छायाचित्रकलेतील वस्त्रहीनता (न्यूड) व त्यांचे प्रकार स्पष्ट करून सविस्तर माहिती लिहा.
२) ललित कलांमधील तंत्र सादरीकरण कला व दृश्यकला यामधील फरक स्पष्ट करून सविस्तर माहिती लिहा.

प्र.५ खालील प्रश्नांचे सविस्तर उत्तर लिहा. **१२**

भारतीय दृककलांमधील पुनर्जीवनाच्या कालखंडाला टागोर, हॉवेल, अबनिंद्रनाथ आणि आनंदकुमार स्वामी यांचे योगदान काय होते हे सविस्तर लिहा.

Seat No.	

Set P

Master of Visual Arts (Painting) (सत्र – III) (जुना) (CBCS) परीक्षा: मार्च/एप्रिल – २०२५
Research Methodology (MVA301)

वार, दिनांक : शनिवार, १७-०५-२०२५ कमाल गुण: ८०

वेळ: सकाळी ११:०० ते ०२:००

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १६

१) संशोधन कार्यासाठी ––– ची निवड करता येते.
अ) व्यक्ती ब) वस्तू
क) घटना ड) वरील सर्व

२) संशोधन आराखड्याचे मुख्य ––– प्रकार आहेत.
अ) पाच ब) सहा
क) चार ड) तीन

३) संशोधन आराखडा हा ––– बनवावा लागतो.
अ) संशोधन सुरू करण्यापूर्वी ब) संशोधन पूर्ण झाल्यावर
क) संशोधन चालू असताना ड) वरील सर्व वेळी

४) व्यावहारिक संशोधनास ––– असेही म्हणतात.
अ) मौलिक संशोधन ब) क्रियाभिमुख संशोधन
क) शुद्ध संशोधन ड) सांख्यिकीय संशोधन

५) आलेख, चित्र, सारणी, कोष्टक इत्यादींचा उपयोग ––– मध्ये होतो.
अ) नमुना निवड ब) संशोधन निष्कर्ष
क) तथ्य विश्लेषण ड) अभ्यास पद्धती

६) संशोधन पार्श्वभूमी, संशोधनाची आवश्यकता इत्यादीबाबत माहिती ––– मध्ये देतात.
अ) अभ्यास पद्धती ब) नमुना निवड
क) संशोधन उद्देश ड) प्रस्तावना

७) परिचयात्मक संशोधन आराखड्यास ——— असेही म्हणतात.
   अ) अन्वेषणात्मक आराखडा   ब) वर्णनात्मक आराखडा
   क) निदनात्मक आराखडा   ड) प्रयोगात्मक आराखडा

८) संशोधन अहवालामध्ये प्रथम प्रकरण ——— बाबात असते.
   अ) संशोधन उद्देश   ब) प्रस्तावना
   क) संशोधन क्षेत्र   ड) नमुना निवड

९) ——— ह्या शास्त्रीय अभ्यासाच्या पायऱ्या आहेत.
   अ) वर्गीकरण   ब) निरीक्षण
   क) पूर्वकथन   ड) वरील

१०) उच्च शिक्षणातील पदवीसाठी ———— सादर करतात.
   अ) प्रबंध   ब) संशोधन अहवाल
   क) संशोधन पत्रिका   ड) गृहीतकृत्य

११) संशोधन लेख ——— वर आधारित असतो.
   अ) प्राथमिक माहिती   ब) वर्णनात्मक माहिती
   क) मुलाखत   ड) प्रत्यक्ष निरीक्षण

१२) शोध प्रबंध ——— भागात चित्र व तक्त्यांचा समावेश होतो.
   अ) परिशिष्ट   ब) प्रत्येक प्रकरणात
   क) शेवटच्या प्रकरणात   ड) मुख्य (पाठात) भागात

१३) ——— संशोधनामध्ये एखाद्या विषयाशी संबंधित वास्तविक तथ्यांच्या आधारावर वर्णनात्मक विवेचन केलेले असते.
   अ) वर्णनात्मक   ब) निदानात्मक
   क) अन्वेषणात्मक   ड) प्रयोगात्मक

१४) संशोधन करण्यापूर्वी संशोधनाचा उद्देश लक्षात घेऊन संशोधन प्रक्रिया निर्धारित करणाऱ्याला ——— म्हणतात.
   अ) संशोधन आराखडा   ब) संशोधन सर्वेक्षण
   क) अभ्युगम   ड) भविष्यकथन

१५) सॉक्रेटीसने सत्यशोधनाची ——— पद्धती दिली.
   अ) प्रायोगिक   ब) निरीक्षण
   क) चिकित्सा   ड) संवाद

१६) मौलिक संशोधनास ——— असेही म्हणतात.
   अ) व्यावहारिक संशोधन   ब) क्रियाभिमुख संशोधन
   क) शुद्ध संशोधन   ड) सांख्यिकीय संशोधन

प्र.२ संक्षिप्त टिपा लिहा. (कोणत्याही चार) १६

१) संशोधन अहवालाची रूपरेषा
२) संशोधन आराखड्याचे अर्थ
३) संशोधन अहवाल लेखन शैली
४) संशोधन आराखड्याचे उद्देश
५) प्रायोगिक संशोधन
६) संशोधनाचा अर्थ

प्र.३ खालील प्रश्नांची उत्तरे सविस्तर लिहा. (कोणतेही दोन) १६

१) भूविज्ञानातील संशोधनाचे महत्व सविस्तर लिहा.
२) मुलाखत पद्धती माहिती देऊन त्याची वैशिष्ट्ये व मुलाखतीचे वर्गीकरण करा.
३) संशोधन आराखड्याची व्याख्या सांगून संशोधन आराखड्याचे उद्देश लिहा.
४) संशोधनाचे महत्व थोडक्यात विशद करा.

प्र.४ खालील पैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे तपशीलवार उत्तरे द्या. (कोणताही एक) १६

१) संशोधनाचा अर्थ, व्याख्या व संशोधनाची उद्दिष्टे लिहा.

किंवा

२) संशोधन आराखड्याचा अर्थ सांगून त्याची वैशिष्ट्ये लिहा.

प्र.५ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. १६

संशोधन आराखड्याचे प्रमुख पाच टप्पे विशद करा.